

Universitatea Tehnică a Moldovei

**Analiza multiaspectuală a nulității actului juridic civil
în noua reglementare a Codului Civil al Republicii
Moldova**

Student: st. gr. DIC 1905M

Roșca Ana – Maria

Conducător: conf.univ.dr.,

Ursu Viorica

Chișinău, 2020

ADNOTARE

Rosca Ana-Maria, „Analiza multiaspectuală a institutiei nulității actului juridic civil în noua reglementare a Codului Civil al Republicii Moldova”, Teză de master în Drept, Specialitatea Drept Imobiliar și Cadastral, Chișinău, 2020

Structura tezei. Teza cuprinde: Introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 53 titluri, 88 pagini text de bază.

Cuvinte cheie: act juridic, nulitate, sancțiune, reglementare, regim juridic, principii, efecte, excepții.

Domeniul de studiu: Drept civil.

Problema științifică soluționată constă în faptul că persoanele ce au depistat încălcarea normelor juridice cu referire la nulitatea actului juridic civil, pot și sunt în drept să solicite aplicarea acestor norme în condițiile prevăzute de legislație, să cunoască tipurile de nulități ce pot fi aplicate pentru nerespectarea condițiilor de valabilitate și pentru cunoașterea efectelor juridice ce pot interveni și a excepțiilor ce pot fi aplicate, în cazul nerespectării prevederilor legislative.

Scopul și obiectivele tezei de master: Scopul primordial al prezentului studiu este analiza multiaspectuală a institutiei nulității actului juridic civil în noua reglementare a Codului Civil, în raport cu standardele naționale și internaționale, cercetarea doctrinară complexă a nulităților actelor juridice și efectelor ce pot interveni pentru neexecutarea corespunzătoare a actului. Pentru atingerea scopului, propunem abordarea următoarelor obiective: analiza în plan conceptual a noțiunii de nulitate a actului juridic civil; analiza în plan comparat a nulităților actului juridic civil; delimitarea nulităților juridice de alte sancțiuni de drept civil; analiza tipurilor de nulități și a regimurilor juridice aplicabile; analiza efectelor nulității actelor juridice civile; analiza principiilor și excepțiilor aplicabile nulităților actelor juridice civile; concluziile finale și propunerile de lege ferendă.

Metodologia: Pentru analiza și cercetarea subiectului abordat în prezentul studiu, au fost aplicate metodele analitică, sistematică, logică și comparativă.

Rezultatele: În lucrare vom analiza multiaspectual nulitatea actului juridic civil în conformitate cu noile prevederi legislative, fiind expuse propuneri de lege ferendă și concluziile personale referitor la tema abordată.

Principalele concluzii: Subiectul abordat se justifică prin importanța nulității în momentul stabilirii sancțiunilor de nulitate în funcție de condițiile de fond și de formă esențiale pentru valabilitatea și existența actului, precum și dorința de a aduce aportul personal pentru perfecționarea cunoștințelor legate de această temă, și propunerea de legi ferende.

ANNOTATION

ROSCA Ana – Maria, „Multiaspectual analysis of the institution of Nullity of the Civil legal Act in the New Regulation of the Civil Code of the Republic of Moldova” Master Thesis in Law, Specialty: Real Estate and Cadastral Law, Chişinău, 2020

Structure of the thesis. The thesis includes: Introduction, 4 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 53 titles, 88 pages of basic text.

Keywords: legal act, nullity, sanction, principles, effects, exceptions.

Field of study: Civil Law.

The solved scientific problem consists in the fact that the persons who have detected the violation of the legal norms with reference to the nullity of the civil legal act, can and are entitled to request the application of these norms under the conditions provided by the legislation, to know the types of nullities validity and for knowing the legal effects that may occur and the exceptions that may be applied, in case of non-compliance with legislative provisions.

Purpose and objectives of the master's thesis: The primary purpose of this study is Multiaspectual analysis of the institution of Nullity of the Civil legal Act in the New Regulation of the Civil Code in relation to national and international standards, a complex doctrinal research of the nullities of legal acts and the effects that may occur for the non-proper execution of the act. In order to achieve the goal, we propose the approach the following objectives: the conceptual analysis of the notion of nullity of the civil legal act; comparative analysis of the nullities of the civil legal act; delimitation of legal nullities from other civil law sanction; analysis of the types of nullities and applicable legal regimes; analysis of the effects of the nullity of civil legal acts; analysis of the principles and exceptions applicable to the nullity of civil legal act; final conclusions and proposals for the law ferenda.

Methodology: for the analysis and research of the subjects approaches in this study analytical, systematic, logical and comparative methods were applied.

Results: In this research we will analyze a lot of ways of the nullity of the civil legal act in accordance with the new legislative provisions, being exposed proposals of law ferenda and personal conclusions regarding the approached topic.

Main conclusions: The subject matter is justified by the importance of nullity sanctions according to the substantive and formal conditions essential for the validity and the existence of the act, as well as the desire to bring personal contribution to improve the knowledge on this this topic, and the proposal of law ferende.

CUPRINS:

Lista abrevierilor	6
Introducere.....	7
I. Abordări doctrinare și reglementări juridice privind nulitatea actului juridic civil.....	9
1.1. Analiza doctrinară a nulității actului juridic civil	9
1.2. Reglementări juridice naționale și internaționale privind nulitatea actului juridic civil.....	14
II: Aspecte generale cu privire la nulitatea actului juridic civil	20
2.1. Conceptul de nulitate, noțiunea și funcțiile nulității actului juridic.....	20
2.2. Delimitarea nulităților de alte sancțiuni de drept civil.....	24
2.3. Clasificarea nulității actului juridic civil	29
2.4. Regimul juridic al nulităților actului juridic civil	34
III. Fundamentul conceptual al efectelor nulității actului juridic civil.....	40
3.1. Efectele nulității actului juridic civil.....	40
3.2. Principiile aplicabile efectelor nulităților actelor juridice civile.....	44
3.3. Excepții de la principiile aplicabile nulităților actului juridic civil	49
3.4. Nulitatea actului juridic încheiat prin eroare, dol, violență, leziune.....	54
IV. Aspecte practice cu privire la nulitatea actului juridic civil	60
Concluzii generale și recomandări.....	80
Bibliografie.....	82

INTRODUCERE

Nulitatea actului juridic civil, în calitate de sancțiune civilă, poate fi aplicată de fiecare dată când sunt aduse atingeri condițiilor de fond și de formă importante pentru valabilitatea actului juridic civil și survenirea efectelor pentru nerespectarea corespunzătoare a actelor.

Astfel, putem spune cu siguranță că nulitatea în calitate de sancțiune civilă se aplică pentru operarea modificărilor asupra actului, în tot sau în parte, în corespundere cu circumstanțele ce au servit temei pentru aplicarea nulităților și a efectelor juridice corespunzătoare ținând cont de prevederile legislative în vigoare la momentul încheierii actului juridic civil.

Actualitatea și importanța temei. Actualitatea temei abordate ține de ordinul juridic, fiindcă prin aplicare prevederilor cu privire la nulitatea actului juridic civil, se urmărește anularea dispozițiilor contractuale ce aduc atingere ordinii de drept, ordinii publice și bunelor moravuri. Astfel, pentru aplicarea nulităților actelor juridice, în calitate de sancțiune civilă, este indispensabil de a fi comise abateri de la dispozițiile legale și nerespectarea intereselor particulare urmărite de către părțile interesate de executarea actului juridic.

Motivația alegerii temei. Tema abordată în prezentul studiu, a fost supusă cercetării deoarece există păreri controversate cu privire la nulitatea actului juridic civil și efectele ce pot interveni odată cu aplicarea normelor juridice civile. Drept motiv pentru alegerea temei și expunerea ei spre cercetare, a servit elucidarea prevederilor legislative și părerilor expuse în literatura de specialitate, fiind în prezența unei analize ample a acestui subiect.

Alegerea temei se motivează și prin importanța ce o emană momentul stabilirii sancțiunilor de nulitate în funcție de condițiile de fond și de formă esențiale pentru valabilitatea actului, în final și dorința de a aduce aportul personal pentru perfecționarea cunoștințelor legate de această temă, precum și propunerea de legi ferende.

Gradul de noutate al temei. Noutatea subiectului constă în implementarea noilor prevederi legislative în ceea ce privește nulitatea actului juridic civil și a efectelor ce pot interveni odată cu aplicarea normelor juridice. Acest subiect nu este abordat pentru prima dată, dar în corespundere cu modernizarea legislației civile, autorii prezentei lucrări au considerat oportun de a fi supus analizei și cercetării. Astfel, sunt analizate și expuse cercetării, atât aspectele teoretice, cât și unele aspecte practice cu privire la nulitatea actelor juridice civile, temeiurile de invocare și persoanele în drept să solicite aplicare normelor juridice.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul primordial al prezentului studiu este analiza multiaspectuală a instituției nulității actului juridic civil în noua reglementare a Codului Civil, în raport cu standardele naționale și internaționale, cercetarea doctrinară complexă a nulităților

actelor juridice și efectelor ce pot interveni pentru neexecutarea corespunzătoare a actului. Pentru atingerea scopului, propunem abordarea următoarelor obiective:

- analiza în plan conceptual a noțiunii de nulitate a actului juridic civil;
- analiza în plan comparat a nulităților actului juridic civil;
- delimitarea nulităților juridice de alte sancțiuni de drept civil;
- analiza tipurilor de nulități și a regimurilor juridice aplicabile;
- analiza efectelor nulității actelor juridice civile;
- analiza principiilor și excepțiilor aplicabile nulităților actelor juridice civile;
- concluziile finale și propunerile de lege ferendă.

Metodologia cercetării și baza informațională. Pentru analiza și cercetarea subiectului abordat în prezentul studiu, au fost aplicate metodele analitică, sistematică, logică și comparativă. Pentru cercetarea temei abordate a servit ca temei baza legislativă, în special a Republicii Moldova, dar și a României, Rusiei și a provinciei Quebec, precum și doctrina autohtonă și cea străină. Astfel, principalul act legislativ care a stat la baza cercetării a servit Codul Civil modernizat al Republicii Moldova cu redacția din 01.03.2019.

Structura și volumul tezei. Lucrarea este structurată și conține patru capitole, fiecare fiind alcătuit din subcapitole legate unul de altul. Astfel, prezenta lucrare deține următoarele capitole:

Capitolul I: *„Abordări doctrinare și reglementări juridice privind nulitatea actului juridic civil”*, prevede analiza doctrinară și a reglementărilor juridice, la nivel național și internațional, cu privire la nulitatea actului juridic civil.

Capitolul II: *„Fundamentarea științifică a instituției nulității actului juridic civil”* stabilește conceptul, noțiunea și funcțiile despre nulitate, delimitarea sancțiunilor civile, clasificarea nulităților, precum și regimurile juridice aplicabile nulităților actului juridic civil.

Capitolul III: cu denumirea *„Fundamentul conceptual al efectelor nulității actului juridic civil”* include efectele, principiile și excepțiile aplicabile efectelor nulităților actului juridic civil, dar și nulitatea actului juridic civil încheiat prin eroare, dol, violență și leziune.

Capitolul IV: *„Aspecte practice cu privire la nulitatea actului juridic civil”* determină apariția litigiilor civile, drept urmare a nerespectării prevederilor legislative, fiind solicitată aplicarea normelor juridice privind nulitatea actelor.

În respectiva lucrare autorii lucrării vor analiza multiaspectual nulitatea actului juridic civil în conformitate cu noile prevederi legislative, fiind expuse propuneri de lege ferendă și concluziile personale referitor la tema abordată.

BIBLIOGRAFIE:

Acte juridice:

1. Constituția Republicii Moldova nr.01 din 29.07.1994, Publicat: 12.08.1994 în Monitorul Oficial Nr.1 art.05, Versiune în vigoare din 14.01.2019 în baza modificărilor prin LP255 din 22.11.18, MO467-479/14.12.18 art. 789;

2. Codul Civil al Republicii Moldova nr.1107 din 06.06.02 Publicat: 22.06.2002 în Monitorul Oficial Nr. 82-86 art. 661 Versiune în vigoare din 18.07.03 în baza modificării prin LP 206-XV din 29.05.03, MO149/18.07.03 art. 598

3. Codul Civil al Republicii Moldova Nr. 1107 din 06.06.2002, Publicat:22.06.2002 în Monitorul Oficial Nr. 82-86 art.661, Republicat în Monitorul Oficial nr. 66-75 din 01.03.2019 art. 132;

4. Codul Civil al României: Disponibil <https://www.codulcivil.ro/> ;

5. Codul civil al Federației Ruse Partea I din 30.11.1994 N51-FZ (modificat la 31.07.2020) Disponibil: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5142/f71dd73496a05c5654fe07f42a96bb506f7ea5db/;

6. Codul civil al Quebec, Disponibil: <http://legisquebec.gouv.qc.ca/fr/ShowDoc/cs/CCQ-1991>;

Literatură în limba română:

7. Antohi L., Dorin C., Pascari An., Comentariul Codului civil al Republicii Moldova, Chișinău, Editura Arc, Tipografia Centrală, Volumul I, 2005, 816 p.;

8. Baieș S., Roșca N., Drept civil: Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică. Ediția a 4-a USM. Chișinău. „Tipografia Centrală” 2011, 392 p.;

9. Baieș S., Roșca N., Drept civil: Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică. USM. Chișinău. „Tipografia Centrală” 2004, 464 p.;

10. Beleiu Gh., Drept civil român, Introducere în dreptul civil, Subiectele dreptului civil, Ediția a 10-a, rev. și adăug., București, Universul Juridic, 2005;

11. Beleiu Gh., Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil Ediția a VIII-a, Editura „Universul Juridic”, București 2003, 599 p.;

12. Bică V. V., Burghelea I., Drept civil, Editura Fundației România de Mîine, 2001 239;

13. Boroi G., Drept civil. Partea general. Persoanele, Editura All Beck, București, 2001, 424 p.;

14. Boroi G., Angheliescu C. A., Curs de drept civil: partea generală. Ediția a II-a, București: Editura Hamangiu, 2012, 422 p.;

15. Cantacuzino M., Elementele dreptului civil, Editura Cartea românească, București, 1921, 762 p.;
16. Chirtoacă L., Drept civil. Partea generală: Curs de lecții. Chișinău, CEP USM, 2008. 166 p.;
17. Cojocar As., Drept civil, Partea Generală, București, Lumina Lex, 2000 367 p.;
18. Cosmovici P. M., Drept civil – Introducere în dreptul civil, București, Editura ALL, 1993 208 p.;
19. Dimitriu R., Drept civil, Volumul I, București, Lumina Lex, 2000, 399 p.;
20. Istrate M. N., Curs de drept civil, București, Editura All Beck, 424 p.;
21. Lupulescu D., Drept civil. Introducere în drept civil, București Lumina Lex, 1998, 239 p.;
22. Neculaescu S., Introducere în dreptul civil, București, Lumina Lex, 2001, 256 p.;
23. Palade C., Instituții fundamentale de drept civil. Partea generală. Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș, Decembrie 2003, 275 p.;
24. Popescu T. R., Drept civil I, București Editura Oscar Print, 1994, 256 p.;
25. Rădulescu A. L., Voiculescu M., Teodorescu L., Drept civil. Învățământ la distanță, Universitatea Titu Miorescu, 236 p.;
26. Sabău-Pop I., Hodoș R. F., Elemente de drept civil: curs selective, Cluj – Napoca, Sfera Juridică, 2008 180 p.;
27. Stoica V., Pușcaș N., Trușcă P., Drept civil. Instituții de drept Civil, Curs selectiv pentru licență 2003-2004, Universul juridic București, 2003, 640 p.;
28. Țiclea Al., Toma M., Stoica V., etc. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” Facultatea de Drept, Drept civil, Curs pentru pregătirea examenului de licență, LuminaLex, 1997, 624 p.;
29. Toader C., Marian N., Popescu R., Dumitrache B., Instituții de drept civil, Curs selectiv pentru licență 2000-2001, EDIT PRESS MIHAELA S.R.L., București, 2000, 463 p.;
30. Ungureanu C. T., Drept civil. Partea general. Persoanele, ediția a 2-a, Editura Hamaragiu, 2013, 468 p.;
31. Ungureanu O., Bacaci Al., Turianu C., Jugastru C., Principii și instituții de drept civil. Curs selectiv pentru licență 2002-2003, Editura Rosetti, 2002, 400 p.;
32. Ungureanu O., Drept civil. Introducere. Ediția a V-a, București, Editura ALL BECK, 2000, 264 p.;
33. Ungureanu Ov., Manual de drept civil: partea generală. București, Editura All Beck, 1999, 190 p.;

34. Urs I. R., Angheni Sm., Drept civil. Partea general, Persoanele. Volumul I. Ediția a III-a, București, Editura OSCAR PRINT, 2000 317 p.;

35. Ursu V., Chiriac N., Drept civil. Introducere, UTM, Chișinău, Tehnica – UTM, 2020, 492 p.;

36. Vonica R. P., Drept civil, Partea generală, București, Lumina Lex, 2001 , 816 p.;

Literatură în limba rusă:

37. Гражданское право. Учебник 5-е издание, Том 1 Проспект 630 с.;

38. Калпина А.Г. Масляева А.И. Часть первая, учебник 2-е издание, перераб. и доп., Москва Юристъ 2002, 536 с.;

39. Кибак Г.А., Кирияк А.И., Гражданское право. Общая часть. Краткий курс лекций. Законодательство. Кишинёв 1997, 285 с.;

Articole științifice în limba română:

40. Bâcu Ad., Modalitățile de invocare a nulității – aspecte comparative între legislația procesual civilă a Republicii Moldova și cea a României, Legea și viața, Iulie 2018, nr.7, Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/29-34_4.pdf;

41. Boca S., Analiza excepțiilor de la principiul restabilirii situației anterioare ca efect al nulității actului juridic civil, Revista națională de drept nr.4, 2012, Disponibil: http://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/30_34_Analiza%20exceptiilor%20de%20la%20principiul%20restabilirii%20situatiei%20anterioare%20ca%20efect%20al%20nulitatii%20actului%20juridic%20civil.pdf;

42. Cimil D., Analiza teoretică a practicii judiciare privind efectele nulității în cadrul grupurilor de contracte, „Revista Națională de Drept”, 2012, nr.11, pag.2;

43. Gorobeț E., Regimul juridic al nulității actului juridic civil, Disponibil https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/324-330_2.pdf;

44. Prisac A. Stingerea obligațiilor prin prisma nulității actului juridic , rezoluțiunii și imposibilității fortuite de executare, ”Revista națională de drept”, 2012, nr.12, pag.53;

45. Tragone G., Tragone E., Nulitatea – sancțiune specifică dreptului civil, „Legea și viața”, 2012, nr.8, pag.56, Disponibil: <http://legeasiviata.in.ua/archive/2012/8-md/12.pdf>;

Articole științifice în limba rusă

46. АВАНЕСЯН Х. А., Недействительность сделки и ее основные признаки, Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/nedeystvitelnost-sdelki-i-ee-osnovnye-priznaki/viewer>;

47. Мелконян Д.А. Недействительность сделок в российском гражданском праве, Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/nedeystvitelnost-sdelok-v-rossiyskom-grazhdanskom-prave/viewer>;

48. Стерликова В. С. Понятие «недействительность сделок» и его правовая природа, Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/ponyatie-nedeystvitelnost-sdelok-i-ego-pravovaya-priroda/viewer>;

49. ТБ Фабричная Ю.М. Мартынова Проблема недействительности сделок, Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-nedeystvitelnosti-sdelok/viewer>;

Webografie:

50. Dicționar explicativ, Disponibil: <https://dexonline.ro/definitie/excep%C8%9Bie>;

51. Dicționar Juridic Disponibil: <http://www.justice.md/md/dic/>;

52. Dicționar LegeaAZ, Disponibil: <https://legeaz.net/dictionar-juridic/leziune>;

53. Nulitatea actului juridic civil. Disponibil: <https://administrare.info/domenii/drept/470-nulitatea-actuluijuridic-%20civil-2%20>.